

A portrait of Paul Verlaine, a French poet, is shown in a dark, moody style. The background is a deep red. The text is overlaid on the portrait.

Хай у вершы, як вецер шаленства,

Кружыць танец

світанкаў і зор,

Пахне мята

і пахне чабор...

Усё іншае – святы пісьменства.

Поль Верлен

Выбраная лірыка

n

паэты планеты

Поль Верлен

Выбраная лірыка

Пераклад з французскай

Мінск
Выдавец Зміцер Колас
2022

УДК 821.133.1-1
ББК 84(4Фра)-5
В97

Серыя заснаваная ў 2016 годзе.

Рэдкалегія серыі:

Л. Баршчэўскі, Зм. Колас, І. Крэбс,
А. Хадановіч, Г. Янкута

Пераклад зроблены паводле выданняў:

Poésies Complètes de Paul Verlaine.

Paris: Éditions d'Art Les Heures Claires, 1968;

Paul Verlaine. *Poésies.* Moscou: Éditions du Progrès, 1977.

Пераклады Максіма Багдановіча друкуюцца паводле выдання:

М. Багдановіч. *Поўны збор твораў. Том I.* Мінск: Навука і тэхніка, 1992.

На вокладцы:

АНРЫ ФАНТЭН-ЛЯТУР,

Поль Верлен (фрагмент карціны «За сталом»), 1872.

ISBN 978-985-23-0176-3

©Дызайн серыі. Русецкі М. І., 2016.

©Афармленне. Выдавец Зміцер

Колас, 2022.

З ВЕРШАЎ 1860-Х ГАДОЎ

Фрывольнасці

(*Fadaises*)

Дазвольце ж мне, мадам, тут каля вас укленьчыць,
Маю вам выліць жарсць і пра свой боль паенчыць.

Вы для мяне анёл сапраўдны, далібог,
Мой патушыць агонь тут бы ніхто не змог.

Глыбокі позірк ваш мяне, калі ён ззяе,
Чаруе, а калі пагас, то засмучае.

Цалую я траву, як вы йдзяце па ёй,
І сэрца ўжо дрыжыць пад вашаю рукой.

Турок дзесь у гняздзе адзін, самотны плача –
Падобна да яго, рыдаю я, няйначай.

Надыдзе новы дзень, ажывіць кветак шмат,
І мой аслабне боль праз пекны ваш пагляд.

Няма вас, і наўкол – ніякага квітнення,
І ўжо знайшлі жытло самота й засмучэнне.

Калі ж вы зноўку тут, жыццё бярэ працяг:
Буяюць краскі ўраз і зелень у лясках.

Калі б хацелі вы, ўладарка і каханка,
Мы б выйшлі проста ў лес зялёным пекным ранкам,

Рука ў руцэ б ішлі найлепшаю з дарог –
Абдоймы, безліч слоў, і хараство, мой Бог!

Ды не! У вас адно суровасць у абліччы,
Хоць сохну я па вас, хоць жарсць нясцерпна кліча,

Куслівая яна – пачуццяў крутаверць,
Бо я кахаю вас навекі, пані Смерць!

Тыя смерці

(Des morts)

О, змрочны кляштар Сэн-Мэры¹! Цямрэча вуліц!
Ніколі не прайду я праз твой цёмны тратуар,
Перш чым жуда дрыготкая мяне атуліць.

Твае муры памытыя – і ў дождж, і ў сквар.
Дом Трансанэн, кут жудасны і кут пракляты,
І прывівае кроў, і ў сэрца гоніць жар.

Сёй-той, хто ў ліпеньскіх падзеях вінаваты,
Не асудзіў паводзінаў сваіх братоў.
І позірк кожнага – душэўны, не зацяты.

Іх падманулі? Добра! Іх імпэт сышоў
З жыццём, але ж не скончана іх праца –
Чырвоны сцяг увенчваў радасны натоўп.

Гратэскавая смерць: не спыняцца здзіўляцца
Ёй буржуа: хоць трыумфатары яны,
Ды, бледныя, у тым не могуць разабрацца.

---

¹ Падчас антыўрадавых выступленняў парыжан у ліпені 1834 г. самыя трагічныя падзеі мелі месца ў квартале вакол кляштара Сэн-Мэры і на вуліцы Трансанэн, дзе кінутыя на стлумленне бунту жаўнеры забілі нямала людзей, у т. л. жанчын і падлеткаў.

То людзі шчырыя былі: сваёй віны
Не бачылі перад тыранамі нізвання.
Ім кампрамісы проста не былі відны.

За Францыю яны не мелі адчування
Якогась страху й не лізлі царскі бот,
Але манарх палохаў іх ва ўсім убранні.

Яны хацелі жыць не ў абыход
Законаў, жыць «бунтоўна й неўтаймоўна»,
Дзе мора спрэс і дзе бяссонцавы заход.

Рэспубліка ім мроілася жаху поўнай –
Чырвоны колер толькі, а не трыкалёр,
Што ж да свабод, да Канстытуцыі – ўсё роўна...

Яны настаўніц, матак мелі да тых пор –
Тры сотні школьнікаў, аднак іх аб'яднала
Да Караля нянавісьць, розум іх замёр...

Памерці за хімеру не было німала
Ім страшна, і не марылі перамагчы
Яны – а з губ усмешка гордая злятала.

Іх погляд веры поўны быў, не даючы
Ўсумніцца ў чысціні пакутаў іранічнай,
Калі іх кулі даганялі ды закон, б'ючы.

І, як яно было ў гісторыі антычнай¹,
Аж два разы няўдачы выклікалі гнеў
У генералаў, да трыумфаў гэтак звычайных.

І, па-за тым, забыць няможна, як шалеў
Натоўп міліцыянтаў з буржуа здаровых,
Калі ён дабіваць параненых прыспеў.

Па лужынах крыві свяшчэннае сурова
Гугнявыя там слізгалі «ратаўнікі»
Манарха, дзе паўстаў быў Капітолій новы.

Цяпер былі б вы, маладыя мерцвякі,
Старымі ўжо. Мы, Францыі сыны, зайздросцім:
Цуг катафалкаў быў уражвальны такі.

І тым, што прысягалі: «Мы за вас адпомсцім»,
Не верым мы, як і запозненым слязам
Тых, што забыліся пра помсту штосьці...

Бо мсціўцы вашы на Мармартры хлусяць нам,
І, раздурэўшы ад каенскіх пляжаў спёкі,
Мяркуюць, як дзяліцца бедным і панам.

О! мы зайздросцім, і наш сум цяпер глыбокі
Па тых, хто гераічна стоікам сканаў,
І што той час ад нас ужо такі далёкі.

---

¹ У арыгінале верша зроблены намёкі на бітвы спартанцаў пад Тэрмапіламі (480 г. да н. э.) і рымлян пад Фарсалай (48 г. да н. э.).

Бо їхні позірк з даляглядаў узлунаў
І мроямі прад намі і над намі ўзнёсся.
Над паннай маладушша і ганебных з'яў.
Яны не ўбачаць, што нам бачыць давлялося.

Дон-Кіхоту
(*À Don Quichotte*)

О, Дон-Кіхот, слуга стары вялікае багемы,
Дарэмна кпіць з цябе нягеглы цёмны люд:
Пакутніцкая смерць твая, жыццё ж было паэмай,
Кароль мой, ветракі не сцішылі пакут!

Наперад руш, бо ты з праўдзівай верай тут,
Ляці, цудоўны конь: цябе шаную проста нема!
Збіральнік каласкоў, законаў слабiна й дылемы
Накінуць на цябе яшчэ і болей пут...

Мы ж пойдзем за табой, о велічны пясняр! –
Каб здзейсніць паўнату тваіх цудоўных мар;
І ў нашых валасах замруць лісткі вербены.

І што б там ні было, хоць здрада, хоць пажар –
Крылатых вершаў сцяг нас ахіне нязменна
І вызваліць наш клёк ад непатрэбных чар!

Парыжскі накід

(Croquis parisien)

На сценах цынк маладзіковых плям
Вуглом тупым.
І лічба пяць, наадварот, і там,
Над вастраверхім дахам, чорны дым.

Шарэла неба, плакаў сівэр злы,
Гучаў фагот.
А недзе ў далечы, сярод імглы,
Курняўкаў асцярожны шэры кот.

А я ішоў – у маіх думках быў Платон
У позні час,
І Саламін, і Марафон.
А ў вочках ліхтароў свяціўся газ.

Мой заветны сон

(Mon rêve familial)

Мне з даўня пары ўсё незнаёмка сніцца,
Што любіць так мяне, як я яе люблю,
Ды вобразу яе ніяк я не ўхаплю:
Яна – і не яна, штось мусіла змяніцца.

І не заспець яе ніякай таямніцай,
Што маю ў сэрцы я, якой душу цвялю,
Ды ўмее змыць слязой усю, што я цярплю,
Журботу і тугу, яна, як чараўніца.

Якія валасы ў яе? – Не ўспомню я.
І водгуллем адно гучыць імя
Тых блізкіх, што даўно пакінулі наш свет

Нагадвае пагляд пагляды даўніх стодаў,
А ў голасе яе – тых адгалоскаў след
Ад мілых галасоў, што сціхлі назаўсёды.

Марскі краявід

(Marine)

Звонкі акіян
У дрыжанні хваль
Топіць поўні жаль
І вачэй туман.

Навальнічны глыж
Коле напалам
Неба вечны храм,
Як руды гладыш.

Хваляў злы ўскалых,
Сутаргавы шал
Паўз вышыні скал –
Не адной, а ўсіх.

На высокі суд
Да саміх нябёс
Ураган узнёс
Пекла страшны цуд!

Уражанне начы

(Effet de nuit)

Ноч. Дождж. У кшталт нябёсаў шэра-бляклы шпілі
Ўцінаюцца, і готыка ў сваёй чароўнай сіле.
У горадзе старым на шыбеніцах мерцвякі
Вісяць і, кволья, гайдаюцца сюды-туды ў бакі,
А груганы дзяўбуць, дзяўбуць худыя целы,
Што быццам танчаць, скачуць джыгу ашалела,
А ногі іх – цудоўная пажыва для ваўкоў.
Навокал мноства чорных церневых кустоў
Тырчыць жахліва голлем і налева, і направа,
На шэрым тле накрэслена нібы дзеля забавы;
З вінтоўкамі атрад жаўнераў-вартавых
Трох вязняў там вядзе – разутых, паўжывых;
Да кратаў іх штыхі падобныя: жахліва
Блішчаць насустрач вострым дзідам злівы.

Захад сонца
(*Soleils couchants*)

Кацялю Мендэсу

Пунсовай пяшчотай
Быў захад, калі
Змярканне з маркотай
Ляглі на палі.

Змярканне з маркотай,
Як песня, прыйшлі
Салодкай гаркотай
Святла на палі.

І дзіўныя здані
Пяшчоты з журбой
Нясём у змярканне,
Як сонца з сабой.

Маркоту расстання
Узяўшы з сабой,
Як сонца прыбой,
Нясём у змярканне.

Сентыментальны шпацыр
(*Promenade sentimentale*)

Захад дагараў, промні ледзьве тлелі,
Вецер калыхаў бледныя лілеі –
Ліўся сумны бляск іхні, дзе чарот
Бераг абступаў непарушных вод.
Там, дзе вербалоз папрыціх маркотна,
Я хадзіў-блукаў, сумны ды самотны.
У паўзмроку тым, нібы здань, імгла
У маю душу распач прывяла:
Плакала яна – гэтак гогаль-качар
Сумна па сваёй палавінцы плача
Там, дзе вербалоз, у цяні галін.
Тлумячы свой жаль, я хадзіў адзін;
Апусціўся змрок, промняў бляск развееў,
Ахінуў імглой бледныя лілеі,
Загасіў святло ўсюды, дзе чарот
Бераг абступаў разам з люстрам вод.

Асенняя песня

(Chanson d'automne)

Скрыпкі тугі
Рвуць берагі
    Ў восеньскім жалі,
Бы ў скавышы
Рэшткі душы
    Ўзяўшы на шалі.

Крочыш адзін,
Лепшых гадзін
    Мроячы здані,
Зніклыя дні –
І ў цішыні
    Толькі рыданні.

Бо лістабой
Болем з табой,
    Сябрам і выйцем –
Крочыць услед,
Гонячы ў свет
    Восеньскім лісцем.

Салавей

(Le Rossignol)

Як растрывожаны вырай птушыны,
Крыламі б'юць нада мной успаміны,
І праз жалобу лістоты сівой
Сэрца ўглядаецца вольхай крывой
У каламутную плыню, дзе поруч –
Чорная скруха, згрызоты і горыч.
Крылы дакораў... Ды голас усіх,
Ветрам лагодным загоены, сціх,
І не чуваць больш нічога пад дрэвам,
Што ў цішыні азваецца спевам,
Гімнам у гонар адсутнай адной,
З нотай журботы і горкай віной, –
Той салавей быў мне першым каханым
Смуткам, і сёння ў душы несціханым,
Што ў месяцовым высокім сяйве
Срэбнаю хваляй пяшчоты плаве
Ў сумную поўнач на поўдні гарачым,
З ветрам блакітным, і цішай, і плачам,
Вечнаю згадкай за мной па слядах –
Дрогкае дрэва й заплаканы птах.

У ззянні месяца

(Clair de lune)

Твая душа – мастацкі краявід,
Раскошны баль пад маскай і касцюмам,
З валадарамі й тлумах іхніх світ,
Святочнай лютняй і схаваным сумам.

Пра вечнае каханне і жыццё
Яны пяюць, але ў мінорным тоне,
І кожны ў шчасце верыць, як дзіцё,
Ды ў ззянні месяца іх песня тоне,

У ззянні цішыні і хараства,
Дзе сумны птах вартуе сны платана
І слёзы месяцовага сяйва
На мармур льюць фантаны апантана.

Фаўн

(Le faune)

Гліняны фаўн стары
Смяецца, пэўна, з нас,
Вяшчуючы дары
Благія ў светлы час.

Удача ў нас адна,
Мы – сумныя з табой,
Ад нас бяжыць яна
На тамбурынаў бой.

Сентыментальныя размовы
(*Colloque sentimental*)

Праз парк стары, дзе холад ад зямлі,
Дзве постаці няпэўныя прайшлі.

Змярцвелі позіркі, здранцвелі губы,
І галасы шапталі штось пра згубы.

Праз парк стары, дзе холад ад зямлі,
Ішлі дзве здані й мовіць пачалі:

- Спатканняў ці ўзгадаеш ты хвіліны?
- Дзеся чаго нам гэтыя ўспаміны?
- Ці бачыш ты мяне калі ўва сне?
- Ці сэрца ймкнецца да мяне? – Ды не.
- Як нам жылося ўсцешна ды шчасліва?..
Як вуснамі зліваліся? – Мажліва.
- Спадзеваў безліч і нябёс блакіт...
- Няма іх – толькі змрочны краявід.

Вось так брылі яны праз парк зімовы,
І толькі цемра чула іх размовы.

З ВЕРШАЎ 1870-Х ГАДОЎ

Мастацтва паэзіі

(Art poétique)

Шарлю Марысу

Толькі музыку слухай, паэце,
Гладкім метрам, як мэтрам, не вер, –
Хай паветраным будзе памер,
Як бязважкі туман на дасвеці.

Не грувасці тых словаў дарма,
Што пляцем языкамі ды мелем, –
Хай у песні сплятаецца з хмелем
Недакладная трапнасць сама.

Гэта позірк надзеі праз вэлюм,
Гэта спёкай налітыя дні,
Гэта восень, што мы ўвышыні,
Зоры жніўня збіраючы, спелім!

Твой – паўтон, і адценні – твае,
Бо не колер, а толькі адценне
Ў карагоды вядзе летуценні,
Лейцы рогу й жалейцы дае.

Востры гумар пасуе блюзнерцу,
А з паэзіі лепш прыбярэ,
Бо слязіцца блакіт угары
Ад такога нябеснага перцу!

Ды зламі красамоўству хрыбет,
Балбатлівай пыхлівай гаворцы –
І трымай свае рыфмы на шворцы,
Бо іначай наробяць нам бед!

Што за дурань глухі, што за служка
Дзеся рыфмаў узнёс п'едэстал?
І шліфуеш шляхетны метал,
А выходзіць бразготка, дрындушка...

Хай жа музыкаю – зноў і зноў! –
Будзе верш, і на ветраных крылах
У нязнанных яшчэ небасхілах
Незнаёмую знойдзе любоў.

Хай у вершы, як вецер шаленства,
Кружыць танец світанкаў і зор,
Пахне мята і пахне чабор...
Усё іншае – святы пісьменства.

Мастацтва паэзіі*¹

(Art poétique)

Шарлю Марысу

Спачатку Музыка... І ў ёй
Застанься і забудзь пра Слова.
Паветра, хваля – вось аснова
Усёй паэзіі тваёй.

Гаворка – стыгма на шчацэ!
Не Слова здабывае складнасць,
Спявай, і з'явіцца дакладнасць
З вакхічным кубкам у руцэ, –

І позірк юны праз вуаль,
І дзень арфічны ў струнах поўдня
І, восенню сп'янеўшы, поўня
На зоры кіне жоўты шаль!

Пусці адценне на парог!
Не колер, а яно ўладарыць,
Вядзе да шлюбу сны і мары,
І з флейтай палаўнічы рог!

---

¹ Тут і далей адной зорачкай пазначаны аальтэрнатыўныя варыянты перакладу папярэдняга верша.

Цынічны смех не для цябе,
А для якой часночнай кухні –
З ім вочы, плачучы, апухлі
І аддалі блакіт журбе.

Напышлівасць пятлёй здушы,
Няхай хрыпіць пустое горла
Хай рыфму неспакой агорне,
Каб сон пайшоў з тваёй душы.

Хто рыфму даў на шкоду нам?
Які вар 'ят, які прыблуда
Прывабіў нас дурной аблудай
І дуплы выглыбіў званам?!

Дык Музыкі – на ўвесь твой лёс!
Тады душа ў лірычным цудзе
Нябёсы новыя здабудзе,
Каханне іншае ўсур 'ёз.

Хай верш у добрых авантурах
І ў ранку ветраным жыве,
І ў мяце з кменам, і ў траве...
А рэшта ўсё – літаратура.

***

(Hier, on parlait de choses et d'autres...)

Казалі мы ўчора пра розныя рэчы,
Мой позірк шукаў позірк твой сустрэчы.

Раз-пораз спыняўся на мне твой пагляд
Падчас той размовы, што значыла шмат.

Мілосць мая ўслед тваім думкам адразу
Тлуміла банальнасць узважаных скáзаў.

Я слухаў цябе і ўвесь час – прызнаю –
У словах шукаў таямніцу тваю.

І словы, й пагляд мне нясуць то журботу,
То радасць – і гэтым дарэшты істоту

Тваю раскрываюць: ва ўсмешцы тваёй
Або як турбуе цябе неспакой.

Я ўчора ішоў ад цябе, нібы п'яны,
Спадзеў ува мне абудзіўся жаданы.

Ці марны спадзеў? І ці ён праміне? –
Не, не! Не паверу я ў тое! О не!

***

(Le bruit des cabarets, la fange du trottoir...)

Панэлі шумныя і тлумныя шынкі,
Платаны дагала раздзелі скразнякі.
Амнібус, што ў гразі і бразгаце жалезным
Буксуе коламі ў завулку непраезным,
Зялёным падміргне й чырвоным ліхтаром.
Падпіты пралетар брыдзе ў вясёлы дом,
Дыміць, як паравоз, на паставых з віжамі.
З дзіравых дахаў бруд сцякае капяжамі.
Калюгі і рышткі ў памыях цераз край, –
Такі мой горкі шлях... мая дарога ў рай!

***

(L'hiver a cessé: la lumière est tiède...)

Зіма адышла, і ліецца святло
Густое і цёплае з неба да нетраў.
Сыходзіць туга, і яснее чало
Ад радасці, што разлівае паветра.

І нават Парыж, пасля розных дакук,
Вітае сонм сонечных промняў натхнёных
І цягне ўгару свае тысячы рук
Ад комінаў тых, што на дахах чырвоных.

Вясна і ў мяне на душы ў гэты год:
Там кветкавы рай так буюе нязвыкла.
І мроі – вясны павіталі прыход,
І полымя ўраз вакол полымя ўзнікла.

Блакітнае неба вянчае сабой
І гэту міласць, што ўва мне паяснела.
І я ўжо да дна развітаўся з журбой,
І ў прышласць гляджу са спадзевамі, смела.

Кон вёснаў – заўжды расцвітаць пасля зім,
А потым няхай надыходзяць і лета,
І восень пасля – я з каханнем маім
Сустрэць буду рады і тое, і гэта!

3 ЦЫКЛА «ЗАБЫТЫЯ АРЫЕТЫ»

*Над раўнінай ціхаю
Вецер больш не дыхае.*

Фавар

***

(C'est l'extase langoureuse...)

Гэта знямога чакання,
Гэта гуканне кахання
Ў рэху дрыготкіх лясоў.
Гэта ў паветры над борам
Робяцца велічным хорам
Зграйкі малых галасоў.

Гэта шаптанне і шолах,
Слодычы спалах і сполах,
Спеў пераспелай травы...
Гэта ў тваёй тайнай мове
Горкім прыбоем любові
Кожны каменьчык жывы.

Гэта ўжо слёзы, не словы!
Плачуць у ноч дзве паловы
Нашай з табою душы,
Што непадзельнаю парай
Знікнуць бязважкаю парай,
Песняю на скавышы.

***

(Je devine, à travers un murmure...)

Праз агнёў шапаткіх калыханне
Чую спеў старадаўні й чакаю
Новай музыкі ды прадчуваю,
Што, вось-вось, і – успыхне каханне.

А ў душы ні спакою, ні міру –
Як цыклоп, гляджу вокам падвойным,
Дзе днём змрочным дрыжыць неспакойна
Арыета – на жаль! – усіх ліраў.

Ты памры гэтай смерцю самотнай,
О мілосць! Адступі ад каханкаў
У тым руху ад ранку да ранку,
У такой крутаверці нязводнай!

***

(Il pleure dans mon cœur...)

На горад ціха ліецца дождж.

Арцюр Рэмбо

Дождж у сэрцы маім,
Як над горадам, горкі.
Не пытайся, па кім
Плач у сэрцы маім!

Дождж, як песня ўвушшу,
Рэхам жаліцца стрэхам.
Гоіць болем душу
Ціхі ўсхліп увушшу.

З невядомай тугі
Сэрца плача, няйначай
Кінуў хтось дарагі.
Дзе прычына тугі?

Патлумач гэты плач,
Гэты смутак – чаму так?
Без надзей і няўдач
Дождж у сэрцы, як плач.

***

(Il pleure dans ton cœur...)*

На горад лагодна ліецца дождж.

Арцюр Рэмбо

Слёзы ў сэрцы маім,
А над месцам зноў дождж.
Невядома па кім
Сум у сэрцы маім.
Струм ласкавы дажджу
Па зямлі, па дамах!
Сэрцу дорыць імжу
Спеў бясконцы дажджу.
Слёзы проста ад слёз,
Сэрца плача само –
Ні бяды, ні пагроз,
Смутац – проста ад слёз.
Моцны боль, боль адзін
Без нянавісці, зла,
Без каханых жанчын –
Боль у сэрцы адзін!

***

(Il faut, voyez-vous, nous pardonner les choses...)

Ласкі, ласкі, ласкі...

Невядомы аўтар

Аднак трэба нам дараваць навучыцца
За ўсё – і тады жыць мы здолеем шчасна.
У нашым жыцці можа й ліха ўчыніцца,
Ды хоць бедаваць будзем мы – адначасна.

Каб сёстрамі ў нас душы сталі адзіна
Ва ўсёй чысціні мроі пекнай дзіцячай,
Трымацца далей ад жанчын і мужчынаў,
Забывшы пра ўсё, мы б схацелі, няйначай!

Каб дзецьмі нам стаць, парай юных дзяўчынак,
Здзіўлёных усім, нібы першай вясною,
Што ў садзе сядзяць, і – хоць ім за учынак
Прабачылі ўжо – а не маюць спакою.

***

(Dans l'interminable Ennui de la plaine...)

Даліна сумоты
Без межаў і рэшты.
Пясок ці сумёты,
Хіба разбярэш ты?

Нябёсы – як з медзі.
Дзе месяца зьяне?
Хто скажа, ці вяне,
Ці родзіцца недзе.

У хмельнай купелі
Туман над дубровай.
Ад сцюжы суровай
Дубы адубелі.

Нябёсы – як з медзі.
Дзе месяца зьяне?
Хто скажа, ці вяне,
Ці родзіцца недзе.

Ваўкі з крумкачамі
Не ведаюць самі
Зімой з маразамі,
Як выжыць начамі.

Даліна сумоты
Без межаў і рэшты.
Пясок ці сумёты,
Хіба разбярэш ты?

***

(L'ombre des arbres dans la rivière embrumée...)

*Салаўю, які з высокай галінкі загледзеўся
на свой адбітак у рачуліцы, падаецца,
нібыта ён зваліўся ў ваду. Сядзіць на
вершаліне дуба і баіцца патануць.*

Сірано дэ Бержэрак

Цень дрэваў, што плыве ў патоку ймглістым,
Даходзіць дымам срабрыстым.
Пакуль гучаць зусім не перасталі
Галубак журботы-жалі.

То краявід тваёй, вандроўнік долі –
Адбітак бледнай юдолі.

Той сумны плач там, у высокім лісці –
Надзеі, што зніклі калісьці.

З ЦЫКЛА «БЕЛЬГІЙСКІЯ КРАЯВІДЫ»

Брусэль. Простыя фрэскі (*Bruxelles. Simples fresques*)

I

Схілы ў мігценні зялёным
З бегам пагоркаў ружовым,
Лямпай вагона замглёным,
Цяжка разрозніць ужо вам.

На даляглядзе ў палосы –
Чыстае золата смутку,
Птах задушэўнагалосы
Жаліцца песняй ціхутка.

Сум з незагоеным болем
Таюць, як восені здані,
Закалыханья полем
У аднастайным гайданні.

II

Доўгі бег алей,
А яшчэ далей –
Боскі далягляд:
Каб між гэтых дрэў
Я цябе сустрэў,
Быў бы райскі сад!

Вунь дзяржаўны муж,
Ласы хапнуць куш
Ды купіць зямлі.
Цяжка аднаму
Ў замку жыць яму,
Мы б дапамаглі!

У палацы тым
Сонцам залатым
Кожны ззяе мур,
А вакол палі...
Каб мы так жылі –
Барані Амур!

ЦЫКА «АКВАРЭЛІ»

*Green*¹

Вось лісце і плады, вось кветкі ды галіны,
І сэрца, што ў грудзях трымціць для Вас адной.
Яго не рвіце Вы рукамі штохвіліны,
Але прыміце лепш дарунак сціплы мой.

Я толькі што з двара, акроплены расою,
Што вецер асцюдзіў быў на маім ілбе.
Дазвольце ж мне зазнаць ля Вашых ног спакою
І хвілі слодычы адно ўявіць сабе.

Дазвольце да грудзей мне Вашых прытуліцца
Аглушанай ад пацалункаў галавой,
І падрамаць, пакуль не сціхне навальніца,
Пакуль вас ахапіў прытомлены спакой.

---

¹ Green (*англ.*) – зелень.

*Spleen*¹

Чырвань руж была прынадай,
Пачарнеў ушчэнт бржмель.

Мілая, мяне паглядам
Нішчыце Вы наўсуцэль.

Зелень мора, яркасць неба,
Ветрык слодыччу дыхне...

Мне ж усё баяцца трэба
Ўцёкаў Вашых ад мяне.

Падубу мне бляск нямілы,
Цвеліць і самшыт штораз.

Шыр палёў мяне стаміла,
Ах, а цягне ўсё ж да Вас!

---

¹ Нудзгаванне, хандра (*англ.*).

Streets¹

I

Затанчым джыгу²!

Любіў я пекны бляск вачэй,
Яскравейшы ад зор начэй –
Пагляд з хітрынкай быў, хутчэй.

Затанчым джыгу!

Яна ж умела сапраўды
Каханка абязброіць, ды
Я дараваў – такой бяды!

Затанчым джыгу!

Смак кветак на губах яе –
Ён мне забыцца не дае,
Хоць жарсці больш няма тае...

Затанчым джыгу!

Але ўспамін душы не згас
Пра тых спатканняў светлы час,
Калі была мілосць у нас.

Затанчым джыгу!

---

¹ Вуліцы (*англ.*).

² Назва старадаўняга англійскага танца, які выконваўся ў імклівым тэмпе.

II

На вуліцы – паток, зірні!
І мур, пяць футаў вышыні.
І непразрыстае вады
Бяжыць, бяжыць рака па бруку,
Не робячы прытым ні гуку
Ў прадмесці, дзе няма нуды.

У рэчышчы сваім рака
З абліччам бледным мерцвяка,
Дзе страцілі надзеі мы,
Пльве і ціха адбівае
Зару, што пекная такая,
Ды цёмна-жоўтыя дамы.

*Child Wife*¹

Нічога вы не разумеце ўва мне,
О, беднае дзіця!
Усё адно вам, выгляд мой вас не кране –
Ні следу пачуцця...

Ваш позірк, у якім адбіцца мог даўней
Блакiт – нібы марскі,
Сястра няшчасная! ён жоўці ўсё паўней,
Бязлітасны такі.

Цяпер махаеце маленькаю рукою:
Выказваючы гнеў,
Нібы герой, ды вы сарвалі голас свой,
Гучыць фальшыва спеў.

Бо вы збаяліся грывот наўкол,
Што могуць быць штодня.
Да мамы кінуліся пад падол –
Рахманае ягня.

І лёс ваш – жыць без ласкі, у нудзе,
Заўсёды быць такой
Вясёлаю ў бядзе, сур'ёзнай дзе-нідзе,
Да смерці ж – маладой.

---

¹ Жанчына-дзіця (*англ.*). Так звяртаўся да сваёй жонкі зага-лоўны герой рамана Чарлза Дыкенса «Дэвід Коперфілд».

---

*A poor young shepherd*¹

Цалуеш– аж страх! –
Укусам пчаліным.
Не сплю я, й няспынны
Пакутаў працяг...
Цалуеш – аж страх!

Катрын я кахаю!
Так цешыць пагляд –
Канца няма й краю.
Рыс бледны каскад...
Катрын я кахаю!

Святы Валянцін!
Прызнацца не ўмею,
Як я ад хвілін
На золку – нямею,
Святы Валянцін!

Яе абяцанні,
А радасць да дна!
Каханкам хто стане,
Відна і чутна! –
Нашто абяцанні?!

---

¹ Бедны юнак-пастух (англ.).

Цалункі – аж страх! –
Укусам пчаліным.
Не сплю я, й няспынны
Пакутаў працяг...
Цалуеш – аж страх!

Beams¹

Яна хацела йсці за хваляю марской,
Нам ветрык веставаў нябёсаў прасвятленне,
Мы паддаліся ўраз шаленству захаплення,
І вось мы горкі шлях праходзіць мусім свой.

А сонца промні там, у высі, пекна ззялі,
І золатам яе палалі валасы
Мы йшлі ўслед за табой, о пекны ўспых красы!
І нам карцела так, каб хваля бегла ў далі.

Над роўнядзю ўзлятаў раз-пораз белы птах,
І ветразі здалёк бялелі, у нахіле,
А фукусы з галін нязвыклы ўзор стварылі
Ў вадзе, і коўзка ўсцяж было нам у нагах.

Агледзелася тут яна – у неспакоі:
Ці добра з намі ўсё? Ды ўбачыўшы ў той міг
У лучнасці такой нас радасных дваіх,
Яна й далей пайшла з паднятай галавою.

*Дуўр-Астэндэ, на борце «Графіні Фландрыі»,
4 красавіка 1873 г.*

---

¹ Праменні (англ.).

З ВЕРШАЎ 1880-Х ГАДОЎ

***

(Bon chevalier masqué qui chevauche en silence...)

Ад Рыцара Бяды, у масцы і са зброяй,
Удар я атрымаў у сэрца, у старое.

Кроў пырснула з майго старога сэрца – ўміг
Сквар высушыў яе на красках лугавых.

Я ўскрыкнуў, і мае патухлі вочы ў цені,
Старому сэрцу скон вястуючы, здранцвенне.

На Рыцара Бяды зірнуў я ў хвілі той,
А ён мяне крануў жалезнаю рукою

І палец мне паклаў на рану, й тут жа ўладу
Абвесціў нада мной ён сілаю загаду.

Тады ўва мне – о цуд! – зноў сэрца ажыло
У яснай чысціні, як некалі было:

Яно ў маіх грудзях забілася харобрым,
Цудоўна маладым, цнатлівым, шчырым, добрым.

Ляжаў я і дрыжаў, не верачы ніяк,
Што бачу прад сабой выразны Боскі знак.

Ды рыцар добры ўжо сядлаў каня нанова
І мне тады сказаў на развітанне слова

(Ўвушшу ў мяне гучыць той голас увесь час):
«Будзь пільны: гэтакі цуд бывае толькі раз!»

Каспар Гаўзэр спявае:
(Gaspard Hauser chante:)

Прыйшоў я ў горад – сірата,
На вочы ціхія багаты;
Там выглядала дурнавата
Мая сардэчнасць, прастата.

У дваццаць год уведаў я
Мілоснага агню хвіліны,
Прывабнасць гожае жанчыны,
Яе ж – не вабіла мая.

Хацеў загінуць на вайне,
Хоць не адчайны быў, магчыма,
І караля не меў, радзімы –
Ды смерць не выбрала мяне.

Ці я вякоў мінулых госць?
Ці тут хацеў сабе замнога?
Прашу цяпер маліцца Богу
Ўсіх за мяне, які я ёсць.

***

(Un grand sommeil noir...)

У сне чарнее
Жыццё-скананне:
Засні, надзея,
Засні, жаданне!

Не бачу болей
І памяць трачу,
Ні зла, ні волі...
О, сум жабрачы!

Я стаў калыскай.
Мяне калыша
Рукой няблізкай
Ціша, ціша!

***

(Le ciel est, par-dessus le toit...)

Нябёсы ймкнуцца ўвысь, над дах –

Блакiт залевай!

І, нібы даланёю, дах

Гайдае дрэва.

У небе звон ляціць, як птах,

Гучыць трымтліва.

А побач на галінцы птах

Пяе тужліва.

О, Божа, Божа, як жыццё

Цячэ свабодна!

І з горада нясе жыццё

Спакой лагодны.

І што цяпер тваё ныццё

І скаргі, й плачы? –

Было пустым тваё быццё

З гадоў юначых.

Збор вінаграду (*Vendanges*)

Жоржу Ралю

У мозгу штось няспынна ў нас бушуе,
Як памяць ужо здраджвае, бывае...
Паслухайце! то наша кроў спявае,
То музыка, у далечы, сумуе.

Паслухайце! то наша кроў рыдае,
І з голасам душа, дасюль не чутым,
Нас закранае, насупор пакутам,
А потым ціхенька ў начы знікае.

Ты – крэўны брат ружовых гэтых лоз,
Сваяк ты блізкі гэтых чорных він,
О, хмелю і крыві апафеоз!

Душу і памяць нам спаралізуй,
Спявай і плач у змроку тых хвілін
Ды нашы пазванкі магнетызуй!

Знямога
(*Langueur*)

Жоржу Куртэліну

Я Старажытны Рым эпохі заняпаду:
Бялявых барбараў вітаючы палкі,
Складаю ў акраверш бяссільныя радкі,
Што й заход залаты не давядзе да ладу.

Бязмежная туга трымае ў сэрцы ўладу,
А дзесьці льецца кроў, бо, кажуць, бой цяжкі.
Ды я такі слабы, што не падняць рукі,
Ні крылы разгарнуць, ні выказаць спагаду!

Няма як жыць далей, і як сканаць – няма!
Дапіта ўсё! Чаму смяешся, безгаловы?
Дапіта! З'едзена! Нашто пустыя словы?

Адно нягеглы верш, не спалены дарма,
Адно нахабны раб з ухмылкаю благою,
Адно мая туга – вяроўкаю тугою!

Знямога*

(*Langueur*)

Жоржу Куртэліну

Я – сын імперыі перыяду сканання,
Як і пры варварах, так і без іх
Складаю акравершы з дзён сваіх,
Стыль залаты пазычыўшы ў змяркання.

Душа тужлівая не ведае адхлання,
Зноў бачыць кроў на ўсіх шляхах цяжкіх.
Павольна кветкамі навін такіх
Ці акравершамі ўпрыгожваць існаванне?

Не марыць, не жадаць пра смерць, пра цішыню!
Стаптана ўсё! Баціл, твой смех падманны!
Дапіта, з'едзена! І словы ўсе сказааны!

Адзіны верш благі, што кіну да агню,
Адзіны раб дурны, што мне жадае гора,
Адзіны сум цяжкі, які сціскае гора.

Вечаровы роздум

(Pensée du soir)

Эрнэсту Рэно

Там, дзе выгнання мокра-блякля трава,
У шэрані між цісаў, соснаў далавах
Ляжыць ён ці блукае ценом, палахліва
У сне, дзе скіфскі стэп раскінуўся жахлівы,
Між варвараў бялявых, сінявокіх – да пары,
Пакуль там пасвяць казачныя аўчары
Свае атары – ён, Каханьня бард, Авідый
Глядзіць на далягляд, на мора краявіды,
З журботай бачыць неўтаймоўную ваду:

Матляе вецер валасы й сіваю бараду,
Вятры, што прабіраюць да касцей і люта
Рвуць плашч на целе ды нясуць пакуты;
Зняможаны пагляд з-пад гушчыні брывей –
Журботы й кары сведкі тыя ўсё жывей
Распавядаюць пра гісторыю жалобы,
Прычыны імператарскае злобы.
Жыве Авідый трызненнем пра Рым старым
І славіць марнаю хвалою той самы Рым.

Ісусе! Ці ж мне наракаць на злую волю,
Калі спазнаў Авідый гэткую нядолю?

***

(Car vraiment j'ai souffert beaucoup!..)

Пакутаваў я шмат, павер...
Вось, зацкаваны, нібы звер,
У гэты бок, у той памкнуся:
Няма ратунку, хоць памры,
Нідзе ні схову, ні нары –
Ад ганчакоў не адкручуся.

Нянавісьць, Зайздрасць, Серабро –
Харты такія, будзь здароў! –
Цкуюць мяне й прытым палююць
Не дні, не тыдні, а гады
На след патрапіць прагнуць ды
Вячэру жахаў мне гатуюць!

І я ўцякаю сям і так,
А ззаду Смерць, нібы ганчак,
Куслівая, як чорт, ліхая
На грудзі лапаю стае,
Кроў хапатліва з сэрца п'е
І, ненаедная, глытае.

Смяротны, ледзь цягнуся я
Да гушчара, да ручая,
Крывёю плямячы сцяжыны...
Мне вамі лепш, браты Ваўкі,
Быць разарваным на шматкі,
Як гінуць ад сястры – Жанчыны.

Падманнае ўражанне
(Impression fausse)

Ціша... Пані мышка –
Ўвечары на цёмным тле.
Шэранькая мышка
Ў шэрай знікла ймгле.

Час настаў адбою,
Ў камерах званкі звіняць,
Час настаў адбою,
Вязні мусяць спаць.

Хай адно вам сняцца
Пра каханак вашых сны,
Хай адно вам сняцца,
Пекныя, яны!

Поўня светла ззяе,
Побач голасна храпуць.
Поўня светла ззяе –
Ў гэтым пэўны будзь!

Цёмна, нібы ў печы,
Бо ад хмары чорны цень.
Цёмна, нібы ў печы,
Ды прыходзіць дзень!

Пані мышка рыссю –
Ружавее ўся, бадай...
Пані мышка рыссю –
Лежань, уставай!

У стылі Поля Верлена
(*À la manière de Paul Verlaine*)

Месяца святло – таго прычына,
Што ў начной я масцы, і ў Сатурна
Хіліцца цяпер дадолу урна,
І шырэе зорная даліна.

У рамансаў у маіх без слоў,
Хоць і дысанансных – свежы лад,
Што бянтэжыць дух мой наўздагад
Гукамі дрыготкімі званоў.

Некаму за крыўды даравана
Вамі, й некаму – і за злачынствы,
Ды за ўсё дарую я дзяцінству,
Што вяртаецца падфарбавана.

Я дарую шчыра той мане
Дзеля хвіляў радасных уцех,
Што банальна ўсмешку й нават смех
У маркоце зноў вяртаюць мне.

З ВЕРШАЎ 1890-Х ГАДОЎ

***

(Je ne t'aime pas en toilette...)

Я не люблю цябе ў адзенні:
Ад вэлюму не ў захапленні
Што зацяняе твой пагляд.
Я ненавіджу ўсе «турнюры¹» –
Пароды, карыкатуры,
Красы сапраўднай заняпад.

Мяне сукенкі раздражняюць,
Што кр'ядуць прыгажосць, хаваюць –
Усё, з чаго шалею я.
Вабноты хай твае адкрые
Чароўны выгін стрункай шыі
І ножка зграбная твая.

Да д'ябла тых прыхільніц моды! –
Убачыць я хачу заўсёды
Цябе ў начнушцы – і абняць;
Каб не прайшлі дні й ночы марна,
Убор той, як абрус алтарны,
Дзеля трыумфу расхінаць.

---

¹ Турнюр – модная ў 1880-х гг. спадніца на каркасе, якая на-
давала дамскай постаці пышнасць.

***

(Si tu le veux bien, divine Ignorante...)

Як захочаш ты, боская Дурніца,
Я забуду ўсё у жыцці, апроч
Як узяць дазвол, каб з табой любіцца
І з брыдою ўсёй лезці дзень і ноч.

Як захочаш ты, боская Дурніца.

Ў жарсці дзікуноў сораму няма –
Будзьма ж як алень з ланню ў лесе цёмным,
Каб кіпела кроў наша нездарма
І жаданнем нас вабіла нястомна.

Ў жарсці дзікуноў сораму няма.

І ні слова больш пра літаратуру:
Лесам хай ідуць творцы, чытачы,
Мудрацы, а мы зведайма натуру,
Юру аднаму веры даючы.

І без балбатні пра літаратуру!

Нашы ўцехі й сон – то для нас суздром
Лепшая за ўсё ўласнасць і маёмасць.
Стануць хай адным, і дваіным, дабром,
Як святло адно і адна святломасць.

Зваблю я цябе ўцехамі ды сном.

***

(Bah, résume ta vie...)

Дай рады з жыццём уласным –
Суцішся ў мастацтве шчасным
Дабра, якім цешышся ты,
Праўдзівасці Пекнаты.

***

(Il ne me faut plus qu'un air de flûte...)

Хачу толькі флейты, й нічога болей –
Калі на зямлю ападае змрок.
Стаміўся змагацца, змагання даволі –
Хачу толькі флейты, й нічога болей,
У прыцемку, што прыходзіць далёк.

Ах, тыя шалёныя золку трубы!
Ды ў мужнасці ёсць мяжа й бар'ер:
Яна больш не хоча давесці да згубы:
Хоць гэтак шалеюць на золку трубы,
І ёй калыханка патрэбна цяпер.

Дзень бітвай крывяніў – вось перамога,
Усё нібыта ўва сне было,
Ў знямозе – дзеля з каронаю тога...
І б'ецца гэтага дня перамога
Ў лаўровым вянку, што спавіў чало.

Жанчына, зрабі гаючы алей ты
Герою сваёй пяшчотнай рукой,
Каб ён пасля ратных дзён і начэй тых
Ні трубаў болей не чуў бы, ні флейты,
А меў у сэрцы лад і спакой.

***

(Quand nous irons, si je dois encor la voir...)

Я так бы хацеў яшчэ ў гэтым жыцці
У цемру лясную з ёй разам пайсці

І моцна п'янець ад святлыні празрыстай
На беразе рэчкі ціхай і чыстай,

І ўзгадаць амаль непрытомна тады ж
Разбітыя сэрцы – ўлюбёны Парыж.

Калі нас даброць навакольнай прыроды
Завабіць надоўга мрояй лагоды,

Апошняга сну будзе гэты час,
Пакуль Госпад Бог не абудзіць нас.

Марское падарожжа

(Traversée)

Іду на перасадку тут
Без дай прычыны й апраўдання,
Іду на перасадку тут.

Бо мора цешыць, як душа.
Вяртаюся я на радзіму:
Мацуе мора, як душа.

Тут сэрцу соладка майму,
Я Францыю сваю вітаю;
Прыліў моц сэрцу даў майму.

На моры цяжка й на душы,
Як ад нянавісці ды помстаў.
Лагодней мора ад душы.

На моры й на душы – спакой,
Ні буры больш няма, ні штылю.
Я так паспакайнеў душой!

Аціхла мора, то і я
Стаў абьякавым дарэшты.
Аціхла мора, ну а я?

Я – мора, і я лепш яшчэ
Ці выглядаю горш за мора.
За мора горшы я яшчэ.

І лепшы за яе, й штораз
Я злейшы, і таму плююся
І смерцю, й кветкамі ўвесь час.

Плач, кветкі й крык душы даюць
Спажыву чаіцам, якія
Здабычу распачна дзяўбуць,

Нібы ад холаду дрыжаць
Усе ў наіўнасці чароўнай,
Як быццам ад агню дрыжаць –

Агню, што йшоў з душы маё:
Ці горш, ці лепш за цішу мора
Ён хваляваў – ды не яе.

Штармоў навала, мора слёз,
Салёнейшых за хвалі мора.
Душа ў штармах і моры слёз.

Вітаю, Францыя! Мiane
Што тут чакае на радзіме? –
Спакой, напэўна, ахіне...

Кагось прымаюць не заўжды,
Як ён хацеў бы і чакаў бы.
А хто жаданы тут заўжды?

Каго вітаюць зноў і зноў?
Даўно адсутных? – Не, не надта.
Дык хто жаданым будзе зноў?

О, мора, ўцехі ад цябе,
Чым ад яе, куды як болей.
І цяжка нам, і мы ў журбе.

На моры й на душы спакой...
О, нерухомасць мора! любы
На моры й на душы спакой.

Ці смак – салодка-горкі твой?

***

(Immédiatement après le salut somptueux...)

Калі ўрачысты, гучны адгрыміць салют,
Патухне частка свечак у царкоўнай кандэлябры
І псалмы за нябожчыкаў мінорна запяюць
У чорным святары, а з імі – люд меланхалічны,

З катэдры вежаў пахавальны звон чуцён:
Па дыяцэзіі яго ўсе разнясуць званіцы,
Над гарадамі й сёламі ён прагучыць, як плач
Пад вечар той, што надышла, парою года.

Ўсе пойдучь спаць пад звона спеў журботны,
Лагодны, як бясконца памятная медзь...
Хто сном закалыхае тых жывых маркоту
Праз памяць пра нябожчыкаў усіх парафій?

Чатырохрадкоўе

(Quatrain)

Між тым, у гэтым часе летаргічным,
Калі, як жаль, увесь гумор сышоў,
Адзіны смех застаўся ўсё ж лагічным –
Той, што ідзе з ашчэру чарапоў.

***

(Et pourquoi cet amour dont plus d'un sot s'étonne...)

Хіба можа любоў, што здзіўляе й дурнога –
Для якога найлепш не пытацца, а жыць –
Вінаватая, што яна – восень, і многа
Мае ласкі заўжды, каб аддацца й любіць –

З усім плёнам сваім, збажыною, пладамі,
Усёй рэштай жыцця, каб даведацца хоць
Пасля смерці пад мілымі тымі вачамі,
Або іншай – якую пашле нам Гасподзь,

Як мажліва ажыць, існаваць непрыкметна
Доўга-доўга ў цішы́ ды спакоі ўдавы...
Маладыя, я марай жыву запаветнай:
Каб такую любоў мелі ў сэрцах і вы!

Адстаўка

(Retraite)

Парыж – наш цэлы свет, хоць, можа, й жах у тым:
Мы, як на ланцугу, ўвесь час у ім сядзім.
Мы да раскошы й крыўд прывыклі аж да болю,
Чырвоны бедны люд прадвызначыў нам долю
З тых пор, як грывнуў год восемдзсят дзвяты¹,
Стаў нам Парыж старым, а новы нёс нам страты.
Яго жыхар здаўна, інакш я не магу
Жыць і не мець турбот, перамагаць тугу.
Ад брыдкай гаманы, ад сонечнага дыска
Абрыдлага ўцячы не здольны я ні блізка!
Няшчасных сэрцаў ран ніяк не загаіць:
Мы рады не дамо, каб проста дзецямі быць.
Суцеш маю тугу і ў модлах, і ў літаннях,
Каб прышласць наша хоць дала нам спадзяванняў.
Паспаць і адпачыць жаданні ў нас адны –
Далей каб ад машын і дурняў гаманы!

---

¹ Відавочна, маецца на ўвазе 1789-ы – год пачатку Вялікай Французскай рэвалюцыі.

*Ægri somnia*¹

О, левая нага, даймаеш
Дзесяцігоддзе ты мяне...
Ці й надалей ахвоту маеш
На тое? Не хачу я, не!

Цягну цябе я, скрухі поўны,
Нібы той катаржнік – ядро,
Невінаваты, ды ўсё роўна
Табе, дзе зло, а дзе дабро.

Ці Бог, ці д'ябал канцавіну
Ператварыў у бервяно?
То помста за мае правіны
Ці адкупленне? – Ўсё адно.

Ці гэта д'яблава жаданне
Мяне – у веры пахіснуць,
Каб я цярпеў, як хрысціянін,
І без турбот не мог заснуць?

Нага даймае? Ды нічога:
Малю я, абы так было –
Яна ўзняла б мяне да Бога,
Ператварыўшыся ў крыло.

---

¹ Цяжкія сны (лац.).

ВЕРШЫ ПОЛЯ ВЕРЕНА
Ў ПЕРАКЛАДАХ МАКСІМА БАГДАНОВІЧА

***

(Bon chevalier masqué que chevauche en silence...)

Рыцар Няшчасце, што скрозь ездзіць пад маскай маўчком,
Сэрца старое прабіў мне зіхацяшчым кап'ём.

З сэрца старога струёй люнула яркая кроў;
Знікла пад сонцам яна, ў землю ушла між цвятоў.

З губ маіх вырваўся крык, бліск маіх зрэнак пагас;
Дрогнуўшы, ўмёрла маё сэрца старое ураз.

Рыцар пад'ехаў тады бліжай на чорным кане.
Спрыгнуў з яго і руко[й] рану знайшоў у мяне.

Цяжка у рану маю палец акуты ўхадзіў;
Сэрцу жа голас цвярды срога прыказ гаварыў.

Таркнуў халодны, як лёд, палец у сэрца маё,
І уваскрэсла у ім, чыстым і гордым, жыццё.

Сэрца без кропелькі зла, сэрца без кропелькі шкод,
Ўсё аднаўлёнае ўраз, білася ўзад і ўпярод.

Бледны, дрыжачы, я ўсё ж веры даць шчасцю не мог.
Як і усякі, каму робіцца відзімым Бог.

Рыцар жа зноў на каня сеў, галавою кіўнуў
І, ад'язджаючы прэч, некалькі слоў мне гукнуў.

Вось што я чуў ад яго, вось што я чую ўвесь час:
«Будзь асцярожным цяпер! Гэтае добра ліш раз!»

***

(Il faut, voyez-vous, nous pardonner les choses...)

Трэ нам, бачыш, усё між сабой дараваць, –
Так хоць шчасце нарэшце спаткае абох,
А і прыдзеца гора ў жыцці нам зазнаць,
Дык прынамсі... ці ж не?.. будзем плакаць удвох.

Мы – дзве родных душы; о, калі б мы маглі
Сны бажанняў з дзіцячаю радасцю зьліць,
Што йдземо ад мужчын і кабет удалі,
Пра ізгнанне патрапіўшы ў шчасці забыць.

Звернемось жа ў дзяцей, у дзяўчатак малых, –
Ні любві, ні здзіўлення не маюць яны;
Ў лес, збляднеўшы, ідуць ад паглядаў людскіх
І не ведаюць нават, што ўжо прашчаны.

***

(Le ciel est, pardessus le toit...)

Ціхі і сіні блішча над хатай
Неба прастор.

Ціха гайдае ліпа над хатай
Лісцяў узор.

Ў небе рахманы, срэбраны голас
Звона гудзіць.

Птушкі маркотнай з дзерава голас
Сумна звініць.

Божа мой, божа! Мірна ліецца
Вокал жыццё.

Ў горад ад гэтай цішы ліецца
Шумнае ўсё.

Што гэта? Слёзы? Што жа зрабіў ты,
Бледны ад іх,—

Горка паведай, што жа зрабіў ты
З дзён маладых?

***

(O triste, triste était mon âme...)

О, сум, усні ў душы маёй,
Сум па кабеціне адной.

Я не усцішыў горкіх слёз,
Хоць сэрца ў даль ад ёй унёс;

Хоць сэрца, хоць душу сваю
Ўдалі ад ёй даўно таю.

Я не усцішыў горкіх слёз,
Хоць сэрца ў даль ад ёй унёс.

І сэрца, сэрца так стучыць
Душы маёй: «Ці можа быць,

Ці будзе зноў расстання сум,
Расстання гордасць, долі глум?»

Душа яму дае адказ:
«Як ведаць, мо сіло на нас,

Каб скуты мы і з ёй былі
Нат у расстанні і ўдалі».

***

(Un grand sommeil noir...)

Сон цёмны ўсё мацнее,
Мне дзьме жыцця рушэнне.
Усніце, ўсе надзеі!
Усніце, ўсе хаценні!

Ўжо памяць я губляю
Пра добрае і злое.
Не ведаю, не знаю...
О, здаранне благое!

Я – нібы ў склепе зыбка,
Каторую калыша
Чыясь рука няшыбка...
О, дайце цішы... цішы...

[Асенняя песня]
(*Chanson d'automne*)

Як раньш, п'яе
І ў сэрца б'е
Сумны тон;
То, восень, іх,
Бальных тваіх
Скрыпак стогн.
Чу! Часу ўдар!
Бляднее твар,
Рвецца ўздых:
Ўстаў карагод
Мінулых год,
Дзён былых.
А віхр ліхі,
Што ў лісьць сухі,
Дзьме ў мяне.
Нясе туды,
Нясе сюды,
Ў даль імкне.

***

(Il pleure dans mon cœur...)

Il pleut doucement sur la ville¹.

Арцюр Рэмбо

Плач сэрца майго
Як над горадам дождж.
Скуль расце, для чаго
Смутац сэрца майго?
Шум ціхі дажджа
Над будоўляй, зямлёй...
Ты скучала, душа,
Раньш па песні дажджа.
Шчыміць без прычын
Ў будным сэрцы маім.
Ўжо няма тых часін, –
Гэты плач – без прычын.
Няма горш бяды
Як рыдаць ні з чаго,
Без надзей і нуды;
У мяне шмат бяды.

---

¹ Ціха дажджыць над горадам (франц.).

Захад

(Soleils couchants)

Кацялю Мендэсу

Слабне золак, згарае –
І нячутна, паволі
Смутаk свой разлівае
Захад сонца у полі.
Смутаk свой разлівае
Спеў ласкавы аб долі,
Душу цеша, сцішае
Захад сонца у полі.
Сны у ёй вынікаюць,
Як на сінім абшары.
Устаюць і спываюць
Ў блеску захаду мары.
Устаюць і знікаюць
Сноў цудоўныя чары,
Быццам тонуць і ззяюць
Ў блеску захаду мары.

***

(La lune blanche...)

Глянь: месяц бледны
Ў лясу гарыць,
І спеў пабедны
З галін ляціць,
Ўвесь поўны сілы.

О, друг мой мілы!

Свет спачывае.
Як шкло – ставок;
Ён адбівае
Калін гурток
І явар стары.

Снуй, сэрца, мары!

Спакой глыбокі
Злятае к нам
З нябёс далёкіх,
І ззяе там
Блеск золку ясны.

О, момант красны!

***

(Avant que tu ne t'en ailles...)

Покуль, зорка, ўранці твоей
Бледны блеск яшчэ зіе,
    (Між травой
    Перапёлак цьма спявае).

Абярніся, глянь ка мне
Ў вочы, поўныя каханьня,
    (К небу мкне
    Стая жаваранкаў зраньня).

Кінь пагляд, што ледзь відаць,
Бо нябёсы ззяюць сіне,
    (Шум чуваць,
    Гул вясёлы у даліне)!

І каханьня думкі ў даль
Унясі на светле шпарка,
    (Быццам сталь,
    Траў раса блішчае ярка).

К мілай, што салодка сніць,
Іх прымчы цераз аконца...
    (Трэ спяшыць,
    Бо вось-вось зазьяе сонца)!

***

(Le piano que baise une main frêle...)

Son joyeux, importun d'un clavecin sonore¹.

Пэтру Барэль

Раяль цалуе тонкая рука
У час вячэрні, шэра-ружаваты;
І на крылах, цішэй ад вецярка,
Ў паветры мяккім, пекным паплыла ты
Пужліва, песня, і срэдзь комнат хаты
Шчэ доўга веяў пах, як ад цвятка.

Што за калыска ціха так гайдае
Стамлёнага, бяздольнага мяне?
Чаго, як жэўжык, песня вымагае?
І што ў канцы яе прыпеў жадае,
Каторы гэтак хутка у акне,
Адчыненым на садзік, замірае?

---

¹ Вясёлы і трывожны гук раяля (*франц.*).

***

(Dans l'interminable ennui...)

У полі мрок,
Нуда без краю;
Снег чуць блішчае,
Як той пясок.

Без прамянёў
Нябёсы з медзі.
Ах, каб угледзеў
Я месяц зноў!

Як стая хмар,
Дубняк шарэ
І ледзянее
Там, дзе папар.

Без прамянёў
Нябёсы з медзі.
Ах, каб угледзеў
Я месяц зноў!

Гурткі худых
Ваўкоў з крукамі!
Што будзе з вамі
Ад віхраў злых?

У полі мрок,
Нуда без краю;
Снег чуць блішчае,
Як той пясок.

Малюнак мора

(Marine)

Акiян дрыжыць
Пад паглядам сумным
Месяца і ў шумным
Гуле шчэ бурліць

Ў час, калі агнём
Ўраз нябёсы крае
І у цьме зiяе
Бліскаўкі ізлом,

І на міг відаць,
Як у бурнай далі
Б'юць аб скалы хвалі,
Зiхацяць, грымяць

І да неба мкнуць,
Дзе вятры бушуюць,
Дзе грымоты злююць,
Грукацяць і б'юць.

*** [Сентыментальная размова]
(Colloque sentimental)

У полі дзікім і апусцелым
Праходзяць ноччу дзве мары ў белым.

Мяртвы іх вочы, блядны іх чолы,
Іх словы з вуснаў злятаюць кволы.

У полі дзікім і апусцелым
Аб прошлым шэпчуць дзве мары ў белым.

«Ты наша шчасце ці ўспамінаеш?» –
«К чаму ж ты гэта цяпер жадаеш?» –

«Ці б'ецца сэрца, хоць проці волі,
Пачуўшы імя маё?» – «Ніколі». –

«Вясёла, моцна і так прыгожа
Кіпела наша любоў». – «Быць можа». –

«Сінела неба, расла надзея...» –
«Надзей няма ўжо, і свет цямнее».

Так шэпчуць мары, ўкруг – дол аўсовы,
І чуе толькі ноч тых словы.

Ракаўкі

(Les coquillages)

У кожнай з ракавак, пакарасіўшых сабой
Пячэру слічную, дзе ты мяне кахала,
Былі асобнасці свае і выгляд свой.

Адна, чырвоная, як быццам выяўляла
Ўкрай распалённую каханнем сэрцаў кроў,
Калі я аж палаў, а ты разгарачала.

Другая нагадаць цябе магла б ізноў,
Ды толькі бледую, прыстаўшую, у мленні,
Калі, каб скрыць вачэй пасмех, я хмуру броў.

Вось гэта удала ад шыі уражэнне, —
Ружова-белая, кароткая яна, —
А тая – вушанят прыгожых закругленне.

І сэрца хваляваць магла між іх адна.

Зіянне месяца

(Clair de lune)

Душа твая – малюнак артыстычны:
Пад лютняў зван прыгожы масак рой
Танцуе там, адзеўшыся нязвычайна,
Ў надзеі скрыць праз гэта смутак свой.

На ціхі лад усе яны спяваюць
Пра мір жыцця і светлую любоў,
Ды веры ў шчасце спевы іх не маюць,
І з ясным светлам зліты зыкі слоў,

Са светлам месяца прыгожа-смутным,
Ад чар чыіх на дрэвах птушкі сняць,
І лёгкія струі у плачы чутным
Між мармуроў натхнёна зіхацяць.

***

(O la rivière dans la rue...)

Рака срэдзь вулкі! Як мана
За мурам футаў з пяць, яна
Нязвычайнай явай уставае
І ціхай, цёмнаю сваёй,
Хоць і нямутнаю, вадой
Ля краю места працякае.

З бакоў ідзе шырокі пуць
І не дае, каб што-нібудзь,
Апроч туману, адбівала
Смяротна-жоўтая вада,
Хаця б ад золку чарада
Катэджаў чорна-жоўтых ззяла.

Шынок
(*Lauberge*)

Жану Марэасу

Ўжо кроўю ногі пыл шасы гарачай росяць,
І ўраз – чырвоны дах, мур белы між цянька.
І вывеска «Спакой» – вясёлы знак шынка...
Ёсць мяккі хлеб, віно і паспарту не спросяць.

Тут спяць, пяюць і п’юць, тут кураць і галосяць.
Шынкар – стары салдат; шынкарка ж даць шляпка
Ці вымыць твар хлапцам спяшыць, — іх больш пятка,
Вясёла кажучы, бо збыткаў мае досыць.

Ў каморы чорны стоць з бяргвенняў; па сцянам
Малюнкаў страшных рад: «Кароль чараўнікам»,
«Малек Адэль»... Баршчу пах добры павявае...

Вы слышыце? Саган, здаецца, ўжо чуваць;
Як ён гадзінніку вясёла падпявае!
Даль поля праз акно адкрытае відаць.

***

(Les bruits des cabarets...)

Гул вулічных шынкоў; панэльны бруд; каштаны
Старыя; з іх ляцяць праз дымныя туманы
Рой лісцяў; амнібус, каторы грукаціць
Жалезам і між кол рыпяшчых ледзь сядзіць,
Зялёны аганёк з чырвоным, быццам вочы,
Варочаючы ўкруг; і з люлькаю рабочы,
Дымяшчы, ідучы, гарадавому ў нос;
Капеж з дамоў на брук, што бачыў шмат калёс;
Асфальт істоптаны, з канаўкамі па краю
Дзеля памый... Такі мой шлях, ідушчы к раю.

***

(Le foyer, la lueur étroite de la lampe...)

Трэск дроў; газніцы блеск няяркі; за сталом
Задумчыва сяджу з рукою пад віском;
Ў вачах каханай знік пагляд мой; ціша хаты;
Пара закрытых кніг, дымяшчайся гарбаты!
Прыемна думаць мне, што дню ізноў канец;
Салодка стомлены, чакаю я вянец,
Гарачы шлюбны мрок, шалёнасць першай ночы...
І гэта ўсё ісці з душы маёй не хоча,
Хоць час жаданы ў даль нясе чарга прыгод
Праз лютых месяцаў і скучных тыдняў ход.

*** [Эфект начы]

(Effet de nuit)

Ноч. Дождж. Нябёс імгла. Абрывам цёмным рэжа
Гатычны горад іх. Стаяць скразныя вежы
І дахі гострыя, знікаючы ў далі.
Пляц. Слупы шыбеніц трымаюць ля зямлі
Гурт мерцвякоў. Вятры вясёла іх гайдаюць.
Як у танку. Крукі ўжо хціва раздзіраюць
Цела ім. Ногі іх – здабыча для ваўкоў.
Кусты цярноўніка ды некалькі дубкоў
Ўздымаюць там і сям іссохшыя галіны
К лясам, чарнеюшчым у глыбіне карціны.
І арыштантаў трох, ссінеўшых і басых,
З бакоў вядзе чарга здаровых вартавых,
Трымаючы мячы, бліскучыя, прамыя,
І проці іх з нябёс б'юць стрэлы дажджавыя.

Млоснасць

(Langueur)

Жоржу Куртэліну

Я – падупаўшы Рым, каторы пазірае
На белых варвараў, на бушаванне іх,
І стылем залатым ляніва акрасціх,
У блеску сонечным, стаміўшыся, складае.

Ў самотным сэрцы – зло, ў душы – нуда густая.
І бітвы чуючы, каторых шум не сціх,
Не можа, кволы, ён дайсці жадань сваіх,
Не хоча рушыцца, жыцця не аздабляе!

Не можа, кволы, ён, не хоча на’т сканаць!
Ўсё зведана! Баціл, ты скончыш смех? Даволі!
Ўсё зведана! Няма чаго прамовіць болі!

Адно ёсць – вершыкі, што ўжо ў агні гараць,
Адно ёсць – п’яны раб, што вас не паважае,
Адно ёсць – пусткі сум, што сэрца уражае.

ЗМЕСТ

З ВЕРШАЎ 1860-Х ГАДОЎ

Фрывольнасці. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	5
Тыя смерці. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	7
Дон-Кіхоту. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	11
Парыжскі накід. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	12
Мой заповітны сон. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	13
Марскі краявід. <i>Пераклад Леаніда Дранько-Майсюка</i>	14
Уражанне начы. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	15
Захад сонца. <i>Пераклад Андрэя Хадановіча</i>	16
Сентыментальны шпацыр. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	17
Асенняя песня. <i>Пераклад Андрэя Хадановіча</i>	18
Салавей. <i>Пераклад Андрэя Хадановіча</i>	19
У ззянні месяца. <i>Пераклад Андрэя Хадановіча</i>	20
Фаўн. <i>Пераклад Леаніда Дранько-Майсюка</i>	21
Сентыментальныя размовы. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	22

З ВЕРШАЎ 1870-Х ГАДОЎ

Мастацтва паэзіі. <i>Пераклад Андрэя Хадановіча</i>	23
Мастацтва паэзіі. <i>Пераклад Леаніда Дранько-Майсюка</i>	25
*** (Казалі мы ўчора пра розныя рэчы...) <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	27

*** (Панэлі шумныя і тлумныя шынкі...)	
<i>Пераклад Андрэя Хадановіча</i>	28
*** (Зіма адышла, і ліецца свято...)	
<i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	29

3 ЦЫКЛА «ЗАБЫТЫЯ АРЫЕТЫ»

*** (Гэта знямога чакання...)	
<i>Пераклад Андрэя Хадановіча</i>	30
*** (Праз агнёў шапаткіх калыханне...)	
<i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	32
*** (Дождж у сэрцы маім...)	
<i>Пераклад Андрэя Хадановіча</i>	33
*** (Слёзы ў сэрцы маім...)	
<i>Пераклад Леаніда Дранько-Майсюка</i>	34
*** (Але ж трэба нам дараваць навучыцца...)	
<i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	35
*** (Даліна сумоты Без межаў і рэшты...)	
<i>Пераклад Андрэя Хадановіча</i>	36
*** (Цень дрэваў, што плыве ў патоку ймглістым...)	
<i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	38

3 ЦЫКЛА «БЕЛЬГІЙСКІЯ КРАЯВІДЫ»

Брусэль. Простыя фрэскі (I, II). <i>Пераклад Андрэя Хадановіча</i>	39
--	----

ЦЫКЛ «АКВАРЭЛІ»

Пераклад Лявона Баршчэўскага

Green	41
Spleen.....	42

Streets	43
Child wife.....	45
A poor young shepherd	46
Beams.....	48

З ВЕРШАЎ 1880-Х ГАДОЎ

*** (Ад Рыцара Бяды, у масцы і са зброяй...)	
<i>Пераклад Лявона Баршчэўскага.....</i>	49
Каспар Гаўзэр спявае... <i>Пераклад Лявона</i>	
<i>Баршчэўскага .....</i>	51
*** (У сне чарнее Жыццё-скананне...)	<i>Пераклад</i>
<i>Леаніда Дранько-Майсюка.....</i>	52
*** (Нябёсы ймкнуцца ўвысь, над дах...)	<i>Пераклад</i>
<i>Лявона Баршчэўскага .....</i>	53
Збор вінаграду. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага .....</i>	54
Знямога. <i>Пераклад Андрэя Хадановіча.....</i>	55
Знямога. <i>Пераклад Леаніда Дранько-Майсюка .....</i>	56
Вечаровы роздум. <i>Пераклад Лявона</i>	
<i>Баршчэўскага .....</i>	57
*** (Пакутаваў я шмат, павер...)	<i>Пераклад</i>
<i>Лявона Баршчэўскага .....</i>	58
Падманнае ўражанне. <i>Пераклад Лявона</i>	
<i>Баршчэўскага .....</i>	60
У стылі Поля Верлена. <i>Пераклад Лявона</i>	
<i>Баршчэўскага .....</i>	62

З ВЕРШАЎ 1890-Х ГАДОЎ

*** (Я не люблю цябе ў адзенні...)	<i>Пераклад</i>
<i>Лявона Баршчэўскага .....</i>	63

*** (Як захочаш ты, боская Дурніца...) <i>Пераклад</i> <i>Лявона Баршчэўскага</i>	64
*** (Дай рады з жыццём уласным...) <i>Пераклад</i> <i>Лявона Баршчэўскага</i>	65
*** (Хачу толькі флейты й нічога болей...) <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	66
*** (Я так бы хацеў яшчэ ў гэтым жыцці...) <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	67
Марское падарожжа. <i>Пераклад Лявона</i> <i>Баршчэўскага</i>	68
*** (Калі ўрачысты, гучны адгрыміць салют...) <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	71
Чатырохрадкоўе. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	72
*** (Хіба можа любоў, што здзіўляе й дурнога...) <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	73
Адстаўка. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	74
Ægri somnia. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	75

ВЕРШЫ ПОЛЯ ВЕРЛЕНА

Ў ПЕРАКЛАДАХ МАКСІМА БАГДАНОВІЧА

*** (Рыцар Няшчасце, што скрозь ездзіць пад маскай маўчком...)	76
*** (Трэ нам, бачыш, усё між сабой дараваць...)	78
*** (Ціхі і сіні блішча над хатай...)	79
*** (О, сум, усні ў душы маёй...)	80
*** (Сон цёмны ўсё мацнее...)	81
[Асенняя песня]	82
*** (Плач сэрца майго...)	83

Захад.....	84
*** (Глянь: месяц бледны...)	85
*** (Покуль, зорка, ўранці твой...)	86
*** (Раяль цалуе тонкая рука...)	87
*** (У полі мрок...)	88
Малюнак мора	90
*** (У полі дзікім і апусцелым...)	
[Сентыментальная размова]	91
Ракаўкі.....	92
Зіянне месяца	93
*** (Рака срэдзь вулкі!..)	94
Шынок.....	95
*** (Гул вулічных шынкоў...)	96
*** (Трэск дроў; газніцы блеск няяркі...)	97
*** [Эфект начы]	98
Млоснасць.....	99

У серыі «Паэты планеты»,
акрамя «Выбранай лірыкі» Поля Верлена,
таксама ёсць у продажы зборнікі такіх паэтаў, як:

Сапфо «Песні»	Ян Каханоўскі «Выбранае»
Франчэска Петрарка «Выбраныя песні з «Канцаньерэ»»	Катры Вала «Выбраныя вершы»
П'ер дэ Рансар «Выбраныя вершы»	Канстандзінас Кавафіс «Вы- бранае»
Ўільям Шэкспір «Выбраныя санеты»	Барыс Пастарнак «Выбраная лірыка»
Ёган Вольфганг Гётэ «Выбраная паэзія»	Аляксандр Чакс «Выбраныя вершы»
Габрыэла Містраль «Выбраныя вершы»	Хуан Рамон Хіменэс «Выбраная лірыка»
Умар Хаям «Выбраныя рубаі»	Юлі Таўбін «Выбранае»
Шарль Бадлер «Выбраныя вершы»	Хаім Нахман Бялік «Выбраная паэзія»
Райнэр Марыя Рыльке «Выбра- ная лірыка»	Баляслаў Лесьмян «Выбраныя вершы»
Фрыдрых Гельдэрлін «Выбраная паэзія»	Шандар Петэфі «Выбраная паэзія»
Генрых Гайнэ «Выбраныя вершы»	Міхай Эмінэску «Выбраная паэзія»
Гіём Апалінэр «Выбраная паэзія»	Ўільям Батлер Ейтс «Выбраныя вершы»
Эдгар По «Выбраныя вершы»	Эмілі Дыкінсан «Выбраная лірыка»
Федэрыка Гарсія Лорка «Вы- бранае»	Алесь Разанаў «Перавыбранае»
Джон Кітс «Выбранае»	Мацуа Басё «Выбраныя хайку»
Рыгор Барадулін «Перавыбра- нае»	Геарг Траклъ «Выбранае»
Дзімча Дэблянаў «Выбранае»	Сяргій Жадан «Вершы»
Гай Валерыі Катул «Выбраныя вершы»	Рабіндранат Тагор «Гітанджалі»
Яраслаў Вырхліцкі «Выбраная паэзія»	Сэсар Вальеха «Выбраныя творы»
	Сігб'ёрн Обстфельдэр «Выбраная паэзія»

- Томас Стэрнз Элёт «Выбраная паэзія»
Арцюр Рэмбо «Выбранае»
Нікалоз Бараташвілі «Паэзія»
Фрыдрых Шылер «Выбраная паэзія»
Умбэрта Саба «Выбраныя вершы»
Марк Валерыі Марцыял «Выбраныя вершы»
Ўолт Ўітмэн «Выбраная паэзія»
Візма Бэлшавіца «Выбраная лірыка»
Мікола Зэраў «Выбраная паэзія»
Адам Міцкевіч «Выбраныя вершы»
Юсцінас Марцінкявічус «Выбраная лірыка»
Бгартрыгары «Выбраныя вершы»
Эдыт Сёдэргран «Выбраная паэзія»
Ду Фу «Выбраная лірыка»
Эрлінг Кітэльсен «Выбраная лірыка»
Ўільям Бэйк «Выбранае»
Уладзімір Маякоўскі «Паэзія»
Томас Янцлава «Выбраныя вершы»
Гунар Экелёф «Выбраная лірыка»
Вільгельм Мюлер «Выбраная лірыка»
Анакрэон «Песні і фрагменты»
Энхедуанна «Сакральная паэзія»
Архілох «Вершы і фрагменты»
Срэчка Косавел «Выбраныя вершы»
Фернанду Песоа «Выбранае»
Канстанты Ільдэфанс Галчыньскі «Выбранае»
Дзмітро Паўлычка «Выбраныя вершы»
Захірыдзін Мухамад Бабур «Выбраныя творы»
Джордж Гордан Байран «Выбраная паэзія»
Джакама Леапардзі «Выбраныя песні»
Міхась Стральцоў «Выбраныя вершы»
Геарг Гайм «Выбраныя вершы»
Стывен Крэйн «Выбраныя вершы»
Стэйн Стэйнар «Выбраная паэзія»
Назым Хікмет «Выбраная паэзія»
Анна Ахматава «Выбраныя вершы»
Цін Уевіч «Выбраная паэзія»
Кшыштаф Каміль Бачыньскі «Выбраныя вершы»
Абу Убада аль-Бухтуры «Выбраная паэзія»
Марына Цвятаева «Выбраная паэзія»
Герыт Ахтэрберг «Выбраная лірыка»
Нагапет Кучак «Выбраныя айрэны»
Іван Бунін «Выбраная паэзія»
Рой Кэмпбел «Выбраная паэзія»
Нэлі Закс «Выбраная лірыка»

Верлен, П.

В97 Выбраная лірыка / Поль Верлен ; пер. з французскай. — Мінск : Выдавец Зміцер Колас, 2022. — 108 с. (Паэты планеты).

ISBN 978-985-23-0176-3.

Поль-Мары Верлен (1844–1896) – французскі паэт, напачатку прыхільнік «парнасцаў», пазней належаў да найяскравейшых постацяў сўрапейскага літаратурнага імпрэсіянізму і сімвалізму. Быў адным з куміраў беларускага паэта Максіма Багдановіча, які першы ў Беларусі зрабіў спробу перакласці значную частку верленаўскага паэтычнага даробку на родную мову.

Адрасуецца шырокаму колу чытачоў.

УДК 821.133.1-1

ББК 84(4Фра)-5

Серыя «Паэты планеты»

Літаратурна-мастацкае выданне

Поль Верлен

ВЫБРАНАЯ ЛІРЫКА

Дызайн *Марціна Русеўскага*

Адказы за выпуск *Зміцер Колас*

Падпісана ў друк 04.06.2022. Фармат 60×90^{1/32}.

Папера афсетная. Друк лічбавы.

Ул.-выд. арк. 2,51. Ум. друк. арк. 3,32.

Наклад 99 асобнікаў. Заказ № 28.

Выдавец і паліграфічнае выкананне
індывідуальны прадпрымальнік *Зміцер Колас*.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі
выдаўца, вытворцы, распаўсюдніка
друкаваных выданняў № 1/291 ад 17.04.2014.

Пр. Незалежнасці, 105-14, 220114, Мінск.